

שמי

שאלון מיפוי בהלכה | שבת

*מיועד לכיתות בוגרות לפי התוכנית החדשה - תשפ"ו

רציונל

השאלון איננו מבחן. זהו כלי הערכה שמטרתו לתת למורה תמונה על בקיאות, מיומנויות ויישום בהלכה, כמו גם אווירה ואקלים הלכתי. בסוף השנה ניתן יהיה לראות התקדמות לעומת נקודת ההתחלה. כדי להקל בבדיקה ולקבל תמונת מצב. לא ניתן ציון רגיל. חילקנו לרמות של מדידה שונות מהמקובל. לכל שאלה מטרה בתחום הידע והמיומנויות ובתחום האקלים. במיפוי נוכל לקבל תמונת מצב בתחומים אלה לפי המטרות. בהגשה לתלמידים חשוב לציין שזה "שאלון בורות" - והצלחה תחשב - לדעת שלא יודעים...

תשובון ומחווה למורה / כיתות בוגרות

מפתח הניקוד:

- תחום תוכן: לכל אחד מהסעיפים בשאלות 1-10
- 1 נק' = לא נכון
- 2 נק' = חלקי
- 3 נק' = נכון
- תחום אקלים: שאלות 11-15 - בצד כל שאלה יש ניקוד מ-1-3.

מפתח מטרות:

- 1= בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות - ידע והבנה;
- 2= בקיאות בהלכות הצריכות - יישום;
- 3= שליטה במבנה ההלכה - הבנה;
- 4= שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים - ידע והבנה; 5= שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים - יישום;

מפתח נושאים

- 1= ההכנות לשבת והדלקת נרות
- 2= תפילות, קידוש וסעודות שבת
- 3= הקדמה לל"ט אבות מלאכה, מלאכות חורש וזורע ומלאכת קוצר

שאלה 1

4=שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים- ידע והבנה;

מהו "ערב שבת"?

- א. יום שישי לאחר הדלקת נרות
- ב. יום שישי לאחר הקידוש
- ג. יום שישי לפני כניסת השבת
- ד. יום חמישי ביום

שאלה 2

1= בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות- ידע והבנה

נרות שבת - כמה וממה? נכון או לא נכון

1. מהדרים להדליק נרות בשמן זית. נכון/ לא נכון
2. מנהג חב"ד להדליק נרות בחלב. נכון/ לא נכון
3. גודל הנרות שידלקו לפחות חצי שעה עד צאת הכוכבים. נכון/ לא נכון
4. מדליקים לפחות שתי נרות. נכון/ לא נכון
5. אם מדליק נר אחד לא יוצא ידי חובה. נכון/ לא נכון
6. מנהג חב"ד להדליק בנוסף לשתי הנרות עוד נר עבור כל ילד שנולד. נכון/ לא נכון
7. תקנת הרבי, שגם בת שאינה נשואה, מדליקה נר אחד בברכה. נכון/ לא נכון

שאלה 3

א. 3=שליטה במבנה ההלכה - הבנה;

א. קראו את ההלכה ומלאו את המשימות:

1. מתחו קו תחת המקרה.
2. הקיפו בעיגול את הדין.
3. מתחו שני קווים תחת הטעם.

אִשָּׁה שֶׁהִתְאַחֲרָה וּבָאָה לְבֵיתָה קְרֹב לְשַׁבָּת, תִּדְּלִיק בְּבִגְדֵי חָל. מִפְּנֵי
שָׂאֵם תֵּלֶךְ לְהִתְרַחֵץ וּלְהִתְלַבֵּשׁ, עֲלוּלָה לְהִתְאַחֵר בְּהִדְלָקַת הַנֵּרוֹת וְתֵבֵא
לְיָדֶי טֶפֶק חֲלוּל שַׁבָּת.

ב. השלימו את המושג הנכון:

הלכה זו היא בדיעבד (לכתחילה/ בדיעבד)

שאלה 4

2=בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות- יישום;

משפחת לוי חוגגת שבת ברית לבנם בבית הכנסת הקרוב.
זמן קצר לפני זמן הדלקת נרות, גברת לוי קיבלה שיחת טלפון מהקייטרינג,
שהם שכחו לאסוף את מגשי האוכל שהזמינו, והחנות עומדת להיסגר.
בעלה בלי רכב והוא לא זמין...
לגברת לוי יש בעיה:
אם היא תיסע לחנות להביא את האוכל קודם - היא תפספס את זמן הדלקת הנרות
בביתה.
אם היא תדליק נרות כרגיל - היא תקבל שבת ולא תוכל לנסוע כדי להביא את
האוכל לסעודה.

**גברת לוי לא מספיקה לנסוע, לחזור ולהדליק נרות.
האם מותר לה להדליק נרות ולעשות תנאי שלא מקבלת על עצמה את השבת,
ואז לנסוע?**

הקיפו נכון או לא נכון (סעיפים כה, כו)

1. לכתחילה, מותר לה לנסוע עד כניסת שבת- בלי לעשות תנאי. נכון / לא נכון
2. כן. מותר לה לנסוע אם עושה תנאי. נכון / לא נכון
3. התנאי צריך להיות אמירה בפה ולא לחשוב בלב. נכון / לא נכון
4. אם גברת לוי נוסעת, היא חייבת לקבל את השבת אחרי עשר דקות מזמן
שהדליקה את הנרות. נכון / לא נכון

שאלה 5

2=בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות- יישום;

ילדי כיתה ה' ארגנו שבת ביחד. בשבת הם נזכרו ששכחו להביא יין לקידוש.

- מה ההם יכולים לעשות? כתבו נכון/ לא נכון
1. יוותרו על קידוש- בדיעבד. נכון / לא נכון
 2. אפשר לקדש על מיץ ענבים. נכון / לא נכון
 3. אפשר לקדש על החלות במקום על היין. נכון / לא נכון
 4. אפשר לקדש על כוס תה או מיץ תפוזים. נכון / לא נכון

שאלה 6

א. 4=שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים- ידע והבנה;
ב. 2=בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות- יישום;

א. מה פירוש המושג "קידוש במקום סעודה" נכון/ לא נכון

1. אם עושים קידוש לא חייבים לעשות סעודה. נכון / לא נכון
2. הקידוש צריך להיות במקום שבו עושים את הסעודה. נכון / לא נכון
3. הסעודה צריכה להיות מיד לאחר הקידוש ללא הפסק. נכון / לא נכון
4. אם רוצה לאכול אחר כך, יכול לאכול "מזונות". נכון / לא נכון
5. מי שמקדש במקום אחד ואוכל במקום אחר - בדיעבד, יוצא ידי חובת קידוש.
נכון / לא נכון

- ב. לפניכם שני אירועים. קבעו לגבי כל אירוע – האם יצאו ידי חובת קידוש?**
- מקרה א':** משה קידש בבית הכנסת לאחר התפילה, אכל כזית עוגה ("מזונות"), ולאחר מכן הלך לביתו לאכול סעודת שבת.
הלכה: _____ (יצא / לא יצא)
- מקרה ב':** אריאל קידש בביתו והתכוון ללכת לשכנים לאכול את סעודת השבת מייד לאחר הקידוש.
הלכה: _____ (יצא / לא יצא)

שאלה 7

1 = בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות - ידע והבנה;
לפניכם הלכה מפרק ה' העוסקת בהלכות קידוש, התאימו בין פרטי ההלכה לגדרי ההלכה

ביום השבת בסעודת שחרית, צריך לקדש על הפוס. בקידוש זה לא מברכים את ברכת הקידוש, אלא מברך על היין 'בורא פרי הגפן' בלבד. גם הנשים חייבות בקידוש זה. (סעיף יג)

ההלכה	גדרי ההלכה
ביום השבת בסעודת שחרית	מתי
צריך לקדש	מה
על הכוס	במה
בקידוש זה לא מברכים את ברכת הקידוש אלא מברכים על היין בורא פרי הגפן	איך
גם הנשים חייבות בקידוש זה	מי

שאלה 8

לפניכם הלכה, בספר הלכות והליכות חלק ב, שבת בפרק ז. קראו אותה ומלאו את המשימות

א. 1 = בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות - ידע והבנה;
ב. 5 = שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים - יישום;

נאמר: 'שמור את יום השבת לקדשו' (דברים ה, יב). פיצד שומרים את השבת? על ידי שבייתה ממלאכה, כמו שכתוב: 'וביום השביעי תשבת' (שמות כג, יב). וכל העושה מלאכה בשבת, בטל מצות עשה ועבר על מצות לא תעשה, שנאמר: 'לא תעשה כל מלאכה' (שמות כ, י).

א.

1. בהלכה שלפניכם יש שלושה פסוקים, סמנו קו תחת כל פסוק.
2. הקיפו בעיגול את המילה שרומזת שיש פסוק.
3. סמנו שני קווים תחת המקור של הפסוק בתורה

ב. בהלכה כתוב, שמי שעושה מלאכה בשבת, מבטל מצוות עשה, ועובר על מצוות 'לא תעשה'.

השלימו, הפסוקים הקשורים למצוות עשה הם:

1. שמור את יום השבת
2. וביום השביעי תשבות

הפסוק שקשור למצוות לא תעשה הוא:

3. לא תעשה כל מלאכה

שאלה 9

=שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים- ידע והבנה;

המושגים- "אב מלאכה" "תולדה". מה נכון או לא נכון מבין המשפטים הבאים.

ציינו V או X

1. אב מלאכה אסור מהתורה ותולדה אסורה מדרבנן. V/X
2. אב מלאכה - מלאכה שנעשתה במשכן ותולדה - מלאכה שדומה לאב המלאכה. V/X
3. אב מלאכה ותולדה אסור לעשות אותם מהתורה. V/X
4. אב מלאכה זוהי מלאכה יותר קשה ותולדה זוהי מלאכה יותר פשוטה וקלה. V/X

שאלה 10:

א. =2 בקיאות בהלכות הצריכות ובמקורות- יישום;

ב. =4 שליטה בשפת ההלכה-מילים ומושגים- ידע והבנה;

א. הילד הריח את העגבניה שהיתה מחוברת לאדמה. מה הבעיה בפעולה זו?

1. זוהי פעולה האסורה מן התורה משום אב מלאכה של 'קצירה'.
2. זוהי פעולה שהיא תולדה- דומה למלאכת קצירה ואסורה מן התורה.
3. זוהי פעולה שאסורה מ"גזירת חכמים"- שמא יקטוף.
4. אסור להריח בשבת ריחות.

ב. מה נכון או לא נכון מבין המשפטים הבאים. ציינו V או X

1. בשבת אסור לעשות רק מלאכות האסורות מהתורה. V/X
2. אם המלאכה לא אסורה מהתורה- פעמים רבות אסור לעשות אותה מדרבנן. V/X
3. 'גזירת חכמים' הם איסורים שקבעו חכמים כדי שלא יעברו בטעות על איסור מהתורה. V/X
4. 'איסור מהתורה' ממש אסור לעשות ואילו פעולה שאסור לעשות מ'גזירת חכמים'- לא נורא אם יעשו. V/X

הלכה במה א"ש...

הערה: בחלק זה ניתן ניקוד גבוה יותר לביצוע טוב/ לעמדה חיובית. המטרה היא כמובן לקבל תמונת מצב ונקודות מוצא לעבודה עם התלמיד.

מפתח מטרות:

- מטרה 1 = ביצוע ההלכה
- מטרה 2 = חיבור להלכה ולביצועה
- מטרה 3 = יחס לשיעור הלכה

שאלה 11

מטרה 1 = ביצוע ההלכה

סמנו ✓ במקום המתאים לכם.

מצליח בדרך כלל '71 3 =	משתדל. מצליח לפעמים '71 2 =	צריך יותר להשתדל '71 1 =	
			א. מקפיד ללבוש בגדי שבת לפני כניסת השבת.
			ב. מקפיד להיות נוכח בשולחן שבת ולשמוע דבר תורה/ לומר דבר תורה, לנגן ניגונים.
			ג. מקפיד ללמוד תורה בשבת.
			ד. מקפיד ללכת לבית הכנסת בליל שבת וביום שבת.
			ה. מקפיד להתפלל את כל התפילות בשבת.
			ו. כשאני בבית הכנסת אני נוכח בתפילה, עוקב אחרי קריאת התורה, קדושה וכו'. שומר על רצינות ושקט בבית הכנסת.
			ז. מקפיד לא לאכול לפני קידוש ביום ובלילה.
			ח. מקפיד לא לעשות מלאכה לפני הבדלה או לפני אמירת "ברוך המבדיל"/ תפילת ערבית של מוצאי שבת.
			ט. מקפיד לא לאכול מהשקיעה ועד אחרי ההבדלה על היין.
			י. מתמצא ולומד את דיני שבת כדי להימנע מטעויות בשמירת השבת

שאלה 12

בשבת יש הרבה הלכות... בחרו את ההיגד שמתאים לכם:

- א. אני מתחבר, ומברר על כל דבר אם מותר או אסור לעשות, משמח אותי להצליח לשמור שבת בהידור, ואשמח לדעת יותר. 3 נק'
- ב. אני שומר ב"ה שבת, אבל לא תמיד מברר עד הסוף את ההלכה, את הדברים העיקריים אני כבר יודע.... 2 נק'
- ג. קשה לי בשבת. יש כל כך הרבה פרטי הלכה, מרגיש שחסר לי ידע, וגם רצון.... 1 נק'

שאלה 13

ללא ניקוד

בשנה זו נלמד בע"ה הלכות שבת.

מה ייתן לכן כח ויעזור לכם ללשמור שבת ולהתכוון לשבת בשמחה?

- (יכולים לבחור כמה דברים).
- א. להבין מהי שבת, ולמה צריך לשמור שבת.
- ב. סיפורים ופעילויות שיחברו אותי לשבת
- ג. להבין יותר שהשבת היא ברכה לכל השבוע, ולמה היא כל כך חשובה
- ד. מבצעים כיתתיים ואישיים, שידרבנו אותי.
- ה. ללמוד הלכות, שאדע ואבין מה מותר ומה צריך לעשות בשבת.
- ו. משהו אחר

שאלה 14

מטרה 2 = חיבור להלכה ולביצועה

א. כתבו מה הייתם רוצים לשדרג/ לשפר בשבת שלכם?

ב. מה יעזור לכם לעשות זאת? בחרו את הסעיף המתאים משאלה קודמת או חשבו על רעיון אחר.

שאלה 15

מטרה 3 = יחס לשיעור הלכה

א. האם אתה אוהב את שיעורי ההלכה בכיתה?

א. לא כל כך = 1 נקודה

ב. לפעמים = 2 נקודות

ג. מאוד = 3 נקודות

ב. הסבר מדוע- ללא ניקוד

מה צלחה רבה